

**Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Stalowej Woli**
37-450 Stalowa Wola, ul. Niezlomnych 66

PSI.070-4/17

Stalowa Wola, 12.04.2017 r.

STAROSTWO POWIATOWE W STALOWEJ WOLI
Wpłynęło
Kancelaria Ogólna

Wpływ
dnia: 2017-04-14

Nr. 9130 il. załączników: 1

podpis: *WŁ*

Pan Ryszard Andres
Przewodniczący Rady
Powiatu Stalowowolskiego
ul. Podleśna 15
37-450 Stalowa Wola

Zgodnie z art. 12a ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1412, z późn. zm.) oraz Wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego i Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli przesyła w załączeniu informację „**Stan sanitarny powiatu stalowowolskiego w 2016 r.**”.

Z poważaniem

PANSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w Stalowej Woli

lek. med. Stanisław Pieprzny

Otrzymują:

1. Adresat,

2. a/a.

DA

**PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
W STALOWEJ WOLI**

lek. med. Stanisław Pieprzny

**STAN SANITARNY
POWIATU STALOWOWOLSKIEGO
W 2016 ROKU**

Stalowa Wola, 31.03.2017 r.

Szanowni Państwo.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli przedstawia kolejną coroczną informację o stanie sanitarnym powiatu stalowowolskiego. Prezentowana publikacja przedstawia stan sanitarny powiatu na dzień 31 grudnia 2016 r. i została opracowana na podstawie własnych danych, okresowych sprawozdań i opracowań.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli w 2016 roku realizował zadania określone w obowiązujących przepisach, w szczególności w ustawie z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1412, z późn. zm.), przy pomocy podległej mu stacji sanitarno-epidemiologicznej.

Głównym celem działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Stalowej Woli w 2016 r. było promowanie zdrowego stylu życia, nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody, przeciwdziałanie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych, niezakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego z zakresu zdrowia publicznego oraz działalności przeciwepidemicznej.

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Stalowej Woli w minionym 2016 roku znajdowało się 2268 obiektów. W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 2042 kontrole i wizytacje, pobrano do badań laboratoryjnych 549 próbek, przeprowadzono 8595 badań laboratoryjnych i pomiarów (w tym 19 110 oznaczeń), wydano 909 decyzji administracyjnych i postanowień, nałożono 56 mandatów karnych na łączną kwotę 8050 zł oraz 7 kar pieniężnych na łączną kwotę 200 000 zł.

W dalszym ciągu doskonalono wdrożone systemy zarządzania jakością w działalności kontrolnej i laboratoryjnej, zgodnie z normami PN-EN ISO/IEC 17020:2012 „Ocena zgodności. Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcje” oraz PN-EN ISO/IEC 17025:2005 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”, gwarantując uzyskanie wiarygodnych wyników kontroli i badań, jak również skuteczną realizację zaplanowanych celów i przedsięwzięć w obszarze ochrony zdrowia mieszkańców naszego powiatu.

W przedkładanym raporcie ujęto sytuację epidemiologiczną w zakresie chorób zakaźnych oraz wyniki nadzoru sanitarnego, wskazując jednocześnie kierunki dalszych skutecznych działań w celu utrzymania na dotychczasowym, dobrym poziomie stanu sanitarnego i sytuacji epidemiologicznej powiatu stalowowolskiego.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Stalowej Woli
lek. med. Stanisław Pieprzny

I. Stan sanitarny podmiotów prowadzących działalność leczniczą i sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

Sytuację epidemiologiczną w zakresie chorób zakaźnych i zakażeń w 2016 roku na terenie powiatu można uznać jako dobrą. Nie rejestrowano zbiorowych zatruc pokarmowych i chorób niebezpiecznych, wymagających uruchamiania systemu wczesnego ostrzegania. W 2016 r. zmniejszyła się ogólna liczba zgłoszonych chorób zakaźnych do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Stalowej Woli w porównaniu do 2015 r. (424 w 2016 r., 625 w 2015 r.). Podsumowując należy stwierdzić, że w 2016r. sytuacja epidemiologiczna w większości chorób kształtowała się korzystnie i utrzymuje się od kilku lat na porównywalnym poziomie.

2. Zapobieganie zagrożeniom epidemicznym (bioterroryzm, szczególnie niebezpieczne choroby zakaźne)

Oddział Epidemiologii prowadzi stały monitoring nad chorobami zakaźnymi. Do chorób, które objęte są stałym monitoringiem należy m.in. grypa. Jest ona monitorowana w systemie „SENTINEL”. System ten polega na cotygodniowym zgłaszaniu zachorowań na grypę przez wyznaczoną placówkę służby zdrowia i pobieraniu materiału do badań serologicznych w przypadku wystąpienia zwiększonej liczby zachorowań.

W 2016r. zgłoszono 606 przypadków grypy, w tym 2 przypadki potwierdzone badaniami laboratoryjnymi i była to grypa A/H1N1 – dla porównania w 2015 r. zgłoszono 29 przypadków grypy, w tym 2 przypadki potwierdzone badaniami laboratoryjnymi i była to grypa wywołana przez wirus typu B.

Prowadzenie stałego monitoringu pozwala on na bieżącą ocenę sytuacji epidemiologicznej i wczesne podejmowanie działań przeciwepidemicznych. Działania takie podejmowane są także w związku z pojawieniem się nowych chorób i niekorzystnych zjawisk środowiskowych. Niektóre podejmowane działania wynikają z udziału Polski w eliminacji niektórych chorób m.in. poliomyelitis, odra, różyczka.

W 2016r. nie odnotowano sytuacji związanych z zagrożeniem bioterrorystycznym.

3. Szczepienia ochronne

Szczepienia ochronne realizowane są zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych. Podczas przeprowadzanych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie terminowości wykonywania szczepień ochronnych i racjonalnego wykorzystania preparatów szczepionkowych. W 2016 r. opieką w zakresie szczepień objęto 18 441 dzieci i młodzieży w wieku od 0 do 19 roku życia oraz 1357 pracowników służby zdrowia. Szczepienia ochronne wykonywane były w 42 punktach szczepień.

Stan uodpornienia w powiecie stalowowolskim dzieci do lat 3

Uodpornienie przeciwno	Dzieci urodzone w 2016 r.		Dzieci urodzone w 2015 r.			Dzieci urodzone w 2014 r.		
	Liczba dzieci	Liczba zaszczepionych	Liczba dzieci	Liczba zaszczepionych	%	Liczba dzieci	Liczba zaszczepionych	%
Wirusowe zapalenie wątroby typu B	823*	714	846	846	100	880	880	100,0
Polio		441		831	98,2		877	99,7
Błonica, tężec, krztusiec		441		831	98,2		877	99,7
Odra, świnka, różyczka		**		676	79,9		860	97,7
Haemophilus influenzae typu b		441		831	98,2		877	99,7

* Nie wszystkie dzieci urodzone w 2016 r. podlegały szczepieniom w tym roku

** Dzieci urodzone w 2016 r. nie podlegają szczepieniom przeciw odrze, śwince i różyczce

4. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

Oddział Epidemiologii w 2016 r. obejmował nadzorem 195 placówek służby zdrowia w tym: placówki lecznictwa zamkniętego, przychodnie: specjalistyczne, rejonowe, zakładowe, ośrodki zdrowia, prywatne gabinety lekarskie, laboratoria. W czasie prowadzonego nadzoru szczególną uwagę zwracano na procesy: dezynfekcji, sterylizacji, postępowania z odpadami medycznymi, prowadzonej działalności przeciwepidemicznej. Część placówek służby zdrowia nie spełniała wymogów zawartych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26.06.2012r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz.U. z 2012r. poz. 739) i zgodnie z tym rozporządzeniem ma opracowane programy dostosowawcze.

W miarę pozyskiwanych środków finansowych zakłady opieki zdrowotnej prowadzą prace remontowo- modernizacyjne. W 2016 r. prowadzono prace remontowe i modernizacyjne w Ośrodku Rehabilitacji w Zaklikowie ul. Cicha 12 oraz w Gabinetcie Stomatologicznym w Stalowej Woli przy ulicy Wałowej 52. Ponadto, powstały nowe obiekty m.in.: Ośrodek Zdrowia w Zdziechowicach II 221, Przychodnia „CORMEDICA” w Stalowej Woli ul. Szkolna 46, Prywatne Gabinety Stomatologiczne: w Stalowej Woli Al. Jana Pawła II 13 i w Jastkowicach ul. Armii Krajowej 26.

W 2016 r. przeprowadzono 280 kontroli w podmiotach prowadzących działalność leczniczą, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości i uchybień sanitarnych.

II. Stan sanitarny środowiska

1. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

W 2016 roku PPIS w Stalowej Woli obejmował bieżącym nadzorem sanitarnym 11 urządzeń do zaopatrywania ludności w wodę do spożycia, z czego 9 stanowią wodociągi służące do zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia, tj.:

- 1 wodociąg o produkcji $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$:

- wodociąg dla gminy Bojanów, ujęcie w Stalowej Woli,

- 5 wodociągów o produkcji 101-1000 m^3/d :

- wodociąg dla gminy Zaleszany, ujęcie w Kotowej Woli,
- wodociąg dla gminy Zaklików, ujęcie w Karkówce,
- wodociąg dla gminy Bojanów, ujęcie Przyszów Ruda,
- wodociąg dla gminy Radomyśl nad Sanem, ujęcie w Radomyślu nad Sanem,
- wodociąg dla gminy Radomyśl nad Sanem, ujęcie w Chwałowicach,

- 3 wodociągi o produkcji 1001-10000 m^3/d :

- wodociąg dla HSW Stalowa Wola,
- wodociąg dla miasta Stalowa Wola, ujęcie w Stalowej Woli,
- wodociąg dla gminy Pysznica, ujęcie w Pysznicy.

Podstawę powyższych wodociągów sieciowych stanowią ujęcia wód podziemnych.

Spośród ww. wodociągów sieciowych służących do zbiorowego zaopatrzenia w wodę ludności, 3 zaopatrują ludność zamieszkujejącą w miastach, pozostałe zaopatrują mieszkańców wsi. Wszystkie wodociągi zostały skontrolowane, zarówno pod względem technicznym, jak też dokonano oceny jakości wody do spożycia. Kontrole stanu sanitarno-technicznego urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę w w/w wodociągach nie wykazały nieprawidłowości.

Według danych PPIS w Stalowej Woli pozyskanych od producentów wody, z wody pochodzącej z przedmiotowych wodociągów w 2016 r. korzystało 115 909 konsumentów. Jednocześnie należy nadmienić, że wodociąg HSW Stalowa Wola, ujęcie w Stalowej Woli, zasila zakłady pracy zlokalizowane na obszarze byłej Huty Stalowa Wola. W związku z tym, uwzględniając wodociągi gminne i wodociąg dla miasta Stalowa Wola, z wody pochodzącej z sieci wodociągowej korzystało 104 909 osób, co stanowi 97,2 % mieszkańców w powiecie stalowowolskim. Pozostali mieszkańcy zaopatrywani są w wodę przeznaczoną do spożycia z indywidualnych ujęć, której jakość nie jest kontrolowana przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W celu określenia czy spożywana woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, pobrano w ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego do badań laboratoryjnych 95 próbek wody z punktów poboru

usytuowanych w różnych miejscach sieci wodociągowych, z czego 5 próbek (5,3%) zakwestionowano ze względu na przekroczenia zawartości: manganu (3 próbki), żelaza (3 próbki), jonu amonowego (1 próbka), bakterii grupy coli (2 próbki).

W marcu oraz na przełomie lipca i sierpnia 2016 r. nastąpiło pogorszenie jakości wody podawanej konsumentom z **wodociągu dla gminy Radomyśl nad Sanem, ujęcie wody w Radomyślu nad Sanem**. W próbce wody pobranej w ramach monitoringu kontrolnego jakości wody w marcu stwierdzono obecność bakterii grupy coli. Natomiast w próbce wody pobranej w lipcu w ramach kontroli wewnętrznej (prowadzonej przez Gminę) stwierdzono obecność bakterii grupy coli, enterokoków kałowych oraz przekroczenie wartości manganu. Po rozważeniu stopnia zagrożenia dla zdrowia, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli w obu przypadkach stwierdził brak przydatności wody do spożycia przez ludzi oraz nakazał, w drodze decyzji z rygiorem natychmiastowej wykonalności, podjęcie działań naprawczych. Po podjęciu przez producenta wody działań naprawczych wyeliminowano zanieczyszczenia mikrobiologiczne wody oraz przekroczenie zawartości manganu, co zostało potwierdzone wynikami badań wody potwierdzającymi jej prawidłową jakość.

W październiku 2016 r. konsumenci wody z w/w wodociągu poinformowali PPIS w Stalowej Woli o pogorszeniu się jakości wody. W związku z tym, zostały pobrane w ramach nadzoru sanitarnego próbki wody do badań laboratoryjnych. Przeprowadzone analizy próbek wody wykazały przekroczenia: manganu, żelaza i jonu amonowego. Skład mikrobiologiczny wody nie budził zastrzeżeń. Po rozważeniu stopnia zagrożenia dla zdrowia, PPIS w Stalowej Woli wydał na krótki okres czasu decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia przez ludzi z przedmiotowego wodociągu (z terminem do dnia 07.11.2016 r.). Po podjęciu przez producenta wody działań naprawczych mających na celu poprawę jakości wody i przedstawieniu wyników badań wody potwierdzających jej prawidłową jakość, PPIS w Stalowej Woli stwierdził przydatność wody do spożycia przez ludzi z przedmiotowego wodociągu.

Zanieczyszczenie bakteriami grupy coli wystąpiło również w wodzie podawanej konsumentom z **wodociągu sieciowego dla gminy Zaleszany, ujęcie wody w Kotowej Woli**. W próbce wody pobranej w marcu w ramach monitoringu jakości wody stwierdzono obecność bakterii grupy coli. W związku z tym, PPIS w Stalowej Woli, po rozważeniu stopnia zagrożenia dla zdrowia, stwierdził brak przydatności wody do spożycia przez ludzi i nakazał, w drodze decyzji z rygiorem natychmiastowym, podjęcie działań naprawczych. W ramach działań naprawczych właściciel wodociągu przeprowadził dezynfekcję oraz płukanie sieci wodociągowej. Szybkie wyeliminowanie zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody potwierdzone zostało wynikami badań przedstawionymi przez producenta wody.

Na przełomie kwietnia i maja uległa pogorszeniu jakość wody przeznaczanej do spożycia przez ludzi z **wodociągu dla gminy Radomyśl nad Sanem, ujęcie w Chwałowicach**, ze względu na przekroczenie dopuszczalnego zakresu wartości żelaza. Producent wody przeprowadził natychmiast działania naprawcze polegające na dokonaniu korekty w zakresie szybkości filtrowania wody, dozowania środka uzdatniającego wodę oraz przedłożył wyniki badań wody w ramach kontroli wewnętrznej potwierdzające zgodność badanego parametru z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczanej do spożycia przez ludzi (Dz.U. poz. 1989).

Ponadto, w maju stwierdzono przekroczenie wartości mętności w wodzie podawanej z **wodociągu sieciowego HSW Stalowa Wola, ujęcie wody w Stalowej Woli**, co według wyjaśnień producenta było spowodowane szybkim wzrostem rozbioru wody po długim weekendzie majowym. Przekroczenie to miało charakter incydentalny, a producent wody w bardzo krótkim czasie podjął działania naprawcze i doprowadził jakość wody do obowiązujących wymagań.

Również incydentalne przekroczenie wartości mętności wystąpiło we wrześniu w wodzie podawanej z **wodociągu sieciowego dla gminy Zaklików, ujęcie wody w Karkówce** – właściciel wodociągu podjął szybkie działania naprawcze eliminujące to przekroczenie.

We wrześniu 2016 r. pogorszyła się też jakość wody podawanej z **wodociągu sieciowego dla gminy Pysznica, ujęcie wody w Pysznicy**, ze względu na przekroczenie dopuszczalnej zawartości glinu. Po rozważeniu stopnia zagrożenia dla zdrowia, PPIS w Stalowej Woli wydał na krótki okres

czasu decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia przez ludzi (z terminem do dnia 15.10.2016 r.). Po podjęciu przez producenta wody działań naprawczych, polegających na wyłączeniu dwóch studni, w których była największa zawartość glinu i przedstawieniu wyniku badania wody potwierdzającego jej prawidłową jakość, decyzja PPIS w Stalowej Woli w dniu 26.09.2016 r. została wygaszona.

Biorąc pod uwagę wszystkie wyniki badań wykonanych w 2016 r. wody przeznaczonej do spożycia, dostarczanej konsumentom przez wodociągi zlokalizowane na terenie powiatu stalowowolskiego oraz mając na względzie, że stwierdzone przekroczenia miały charakter krótkotrwały, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli stwierdza, że w 2016 r. roku mieszkańcy powiatu korzystający z wody dostarczanej z wodociągów sieciowych spożywali wodę dobrej jakości, ocenioną jako przydatną do spożycia przez ludzi, tzn. bezpieczną dla zdrowia ludzkiego, wolną od mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów w liczbie stanowiącej potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz od substancji chemicznych w ilościach zagrażających zdrowiu.

Ponadto, PPIS w Stalowej Woli prowadził nadzór nad jakością wody produkowanej przez tzw. „Pakowaczkę” MZK Sp. z o.o. w Stalowej Woli. Częstotliwość poboru wynosiła 6 razy w roku. Zakres badania obejmował parametry mikrobiologiczne stosowne dla wody konfekcjonowanej. Woda paczkowana jest wykorzystywana zarówno przez mieszkańców Stalowej Woli, jak też ościennych gmin, jedynie w sytuacjach awaryjnych.

Inne podmioty zaopatrujące w wodę

W 2016 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli obejmował nadzorem n.w. podmioty zaopatrujące w wodę do spożycia, zasilane z ujęć indywidualnych:

- ujęcie indywidualne dla potrzeb Ośrodka Szkoleniowo-Wypoczynkowego ZHP „Na Kopcu” w Zaklikowie, który funkcjonuje tylko w sezonie letnim – w 2016 r. funkcjonował tylko w lipcu. W próbie wody pobranej w ramach kontroli wewnętrznej (przed sezonem) z przedmiotowego wodociągu stwierdzono przekroczenie wartości fizykochemicznych wody w zakresie manganu, żelaza, jonu amonowego i mętności. Skład mikrobiologiczny wody spełniał wymagania obowiązującego rozporządzenia. W związku z powyższym, po rozważeniu stopnia zagrożenia dla zdrowia oraz mając na względzie fakt, iż wodociąg funkcjonuje tylko sezonowo, PPIS w Stalowej Woli wydał decyzję o stwierdzeniu warunkowej przydatności wody do spożycia do dnia 13.08.2016 r.
- ujęcie indywidualne wody Firmy Handlowej RIA Sp. z o.o. Sp. K. Jamnica 160, 39-410 Grębów dla potrzeb Stacji Paliw Nr 4 w Pysznicy ul. Szubargi 96, objęte przez PPIS w Stalowej Woli nadzorem od dnia 01.07.2016 r. Przeprowadzone analizy próbek wody z powyższego ujęcia wykazały, że jej jakość w badanym zakresie odpowiadała wymogom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. poz.1989), poza 1 próbką pobraną w październiku, gdzie wystąpiło przekroczenie wartości manganu, żelaza oraz mętności. W związku z tym, właściciel ujęcia podjął szybkie działania naprawcze eliminujące te przekroczenia, co potwierdzone zostało wynikami badań przedstawionymi przez producenta wody.

2. Ocena jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli

W roku 2016 PPIS w Stalowej Woli sprawował nadzór sanitarny nad 3 miejscami wykorzystywanymi do kąpieli:

- Zalew w Zaklikowie, ul. Nadbrzeżna,
- „NASZE PIASKI” w Pysznicy, ul. Podlesie,
- „RYBAKÓWKA”, Kłyżów, ul. Błońska 40, 37-403 Pysznica.

Jakość wody w/w miejscach wykorzystywanych do kąpieli odpowiadała wymaganiom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz.U. Nr 86, poz. 478 z późn. zm). Na podstawie wyników badań próbek wody, pobranych przez przedstawicieli PIS w Stalowej Woli w ramach kontroli urzędowej oraz przedstawionych przez organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpieli, wydano 9 ocen stwierdzających przydatność wody do kąpieli (oceny te były dostępne na stronie www.psse-stalowawola.pl).

3. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

W 2016 roku organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego skontrolowały na terenie powiatu stalowowolskiego 246 obiektów użyteczności publicznej z 379 znajdujących się w ewidencji, co stanowi 64,9 %.

Kontrolą objęto:

- Ustępy publiczne i ogólnodostępne – wg ewidencji 16, z czego skontrolowano 14 – nie stwierdzono nieprawidłowości.
- Pływalnie kryte (2 obiekty) oraz pływalnia odkryta (1 obiekt) – wszystkie pływalnie skontrolowano. W okresie od 01.01.2016 r. do 31.05.2016 r., w ramach prowadzonego nadzoru nad jakością wody na pływalniach, pobrano do badań 25 próbek wody – w zbadanych próbkach nie stwierdzono zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody.

Natomiast 3 czerwca 2016 r. skończył się okres dostosowawczy dla zarządzających pływalniami, którzy – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalni (Dz.U. poz. 2016) – zostali zobligowani m.in. do systematycznego badania jakości wody w zakresie wymagań mikrobiologicznych i fizykochemicznych, zgodnie z ustalonym z właściwym państwowym inspektorem sanitarnym harmonogramem i przekazywania wyników badań wody organom Państwowej Inspekcji Sanitarnej w terminie 3 dni roboczych.

W związku z powyższym, na podstawie przesłanych przez zarządzających pływalniami w okresie od czerwca do grudnia 2016 r. wyników badań wody wykonanych w ramach kontroli wewnętrznej, w 5 przypadkach stwierdzono mikrobiologiczne zanieczyszczenie wody, tj.:

- w próbce wody pobranej w dniu 21.06.2016 r. z niecki basenu małego Pływalni Krytej MOSiR w Stalowej Woli ul. Hutnicza 15, stwierdzono ponadnormatywną ogólną liczbę mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h,
- w próbce wody pobranej w dniu 05.07.2016 r. z niecki basenu małego Pływalni Odkrytej MOSiR w Stalowej Woli ul. Hutnicza 15, stwierdzono bakterie: *Pseudomonas aeruginosa* oraz *Escherichia coli*,
- w próbce wody pobranej w dniu 05.07.2016 r. z niecki basenu średniego Pływalni Odkrytej MOSiR w Stalowej Woli ul. Hutnicza 15, stwierdzono bakterie *Escherichia coli*,
- w próbce wody pobranej w dniu 16.08.2016 r. z niecki basenu Pływalni Krytej „Relaks” w Stalowej Woli ul. Wojska Polskiego 5, stwierdzono bakterie *Pseudomonas aeruginosa* (w liczbie > 100 jtk/100 ml),
- w próbce wody pobranej w dniu 07.10.2016 r. z niecki basenu małego Pływalni Krytej MOSiR w Stalowej Woli ul. Hutnicza 15, stwierdzono ponadnormatywną ogólną liczbę mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h, natomiast w próbce wody pobranej w tym samym dniu z systemu cyrkulacji niecki basenu małego stwierdzono ponadnormatywną ogólną liczbę mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h oraz bakterie *Pseudomonas aeruginosa*.

PPIS w Stalowej Woli we wszystkich ww. przypadkach wszczął postępowanie administracyjne i decyzjami administracyjnymi z rygorem natychmiastowej wykonalności nakazał zarządcom przedmiotowych pływalni: podjąć niezwłocznie skuteczne działania naprawcze polegające na wyeliminowaniu mikrobiologicznego zanieczyszczenia wody, poinformować niezwłocznie użytkowników pływalni o wyłączeniu z użytkowania ww. niecek basenowych, powiadomić PPIS w Stalowej Woli o wykonaniu działań naprawczych oraz przedstawić wyniki badań potwierdzające brak zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody. Przedstawiciele PPIS w Stalowej Woli przeprowadzili kontrole sprawdzające wykonania obowiązków wynikających z wydanych ww. decyzji, a zarządzający pływalniami ponownymi wynikami badań potwierdzili wyeliminowanie mikrobiologicznego zanieczyszczenia wody.

- Domy pomocy społecznej – wg ewidencji 1 obiekt – Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej w Irenie 72, gmina Zaklików, który jest obiektem całodobowym. W trakcie przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.
- Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej – wg ewidencji 5 (3 domy dziennego pobytu w mieście oraz 2 wiejskie środowiskowe domy samopomocy) – wszystkie skontrolowano, nie stwierdzono uchybień.

- Noclegownie i domy dla bezdomnych – wg ewidencji 1 obiekt (Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn im. Św. Brata Alberta) – nie stwierdzono uchybień podczas kontroli sanitarnej.
- Hotele – wg ewidencji 3, wszystkie hotele skontrolowano i nie stwierdzono uchybień stanu higieniczno-sanitarnego. W 1 obiekcie (Hotel „Hutnik” w Stalowej Woli ul. Ks. Prymasa Wyszyńskiego 12) jest w trakcie realizacji decyzja wydana przez PPIS w Stalowej Woli w 2013 r., nakazującą usunięcie zniszczeń stolarki okiennej – termin wykonania decyzji 31.12.2020 r.
- Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie – w ewidencji 5 (2 obiekty w Stalowej Woli, 1 w Gminie Zaklików, 1 w Gminie Radomyśl nad Sanem, 1 w gminie Bojanów), wszystkie skontrolowano, nie stwierdzono uchybień.
- Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, zakłady odnowy biologicznej, tatuażu – wg ewidencji 178, z czego skontrolowano 121 zakładów. W 1 zakładzie kosmetycznym stwierdzono zły stan higieniczno-sanitarny – w trakcie przeprowadzonej kontroli stwierdzono brak aktualnej umowy na sterylizację sprzętu wielokrotnego użycia oraz brak sterylnej umowy na sprzęt wielokrotnego użycia. Za stwierdzone uchybienia nałożono mandat karny w wysokości 100 zł oraz wydano doraźne zalecenia celem usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości – zalecenia wykonano. W 2016 r. wydano 20 pozytywnych opinii dot. oceny wdrożenia i stosowania procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi w zakładach, w których są wykonywane czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich.
- Dworce autobusowe oraz przystanki PKS – wg ewidencji 34, skontrolowano 24 – nie stwierdzono uchybień w skontrolowanych obiektach.
- Stacje kolejowe – wg ewidencji 2, wszystkie skontrolowano – nie stwierdzono uchybień.
- Tereny rekreacyjne – w ewidencji 102, skontrolowano 39. Przedmiotem kontroli były m.in. place zabaw z piaskownicami, stan techniczny urządzeń do zabaw i ławek oraz stan sanitarny terenu, elementy ogrodzenia, pojemniki na odpady komunalne – nie stwierdzono uchybień. Tereny rekreacyjne były zadbane i utrzymane w należyтым porządku, a zieleń pielęgnowana. W czerwcu 2016 r. pobrano do badania mikrobiologicznego i parazytologicznego 4 próbki piasku z 4 piaskownic na placach zabaw administrowanych przez Administrację Osiedla Nr 2 Spółdzielni Mieszkaniowej w Stalowej Woli. W 2 próbkach pobranych z piaskownic na placach zabaw (pomiędzy ul. Okulickiego 30 i Al. Jana Pawła II 9 oraz przy ul. KEN 5 i ul. KEN 9), stwierdzono obecność jaj pasożytów jelitowych *Ascaris sp.* W związku z tym, natychmiast zostały podjęte przez właściciela piaskownic działania naprawcze, tj.: zabezpieczono piaskownice przed dostępem dzieci, usunięto piasek z piaskownic, zdezynfekowano wnętrze piaskownic a następnie uzupełniono piaskownice nowym piaskiem. Ponownie badania próbek piasku z ww. piaskownic nie wykazały obecności bakterii z rodzaju *Salmonella*, ani jaj pasożytów jelitowych.
- Cmentarze i domy przedpogrzebowe – wg ewidencji 5, wszystkie skontrolowano, stan sanitarno-techniczny obiektów bez zastrzeżeń.
- Inne obiekty – w ewidencji 24 (obiekty i urządzenia użyteczności publicznej np.: apteki, kina, hale sportowe, targowisko, zakłady pralnicze), skontrolowano 23 obiekty – nie stwierdzono nieprawidłowości.
- Środki transportu (autobusy komunikacji publicznej, samochody do przewozu zwłok i szczątków, samochody do przewozu bielizny) – skontrolowano 31 środków transportu – stan sanitarno-techniczny samochodów bez zastrzeżeń.

4. Inne działania PPIS w Stalowej Woli

- W ramach prowadzonego nadzoru nad jakością wody ciepłej w instalacjach wewnętrznych budynków, przedstawiciele PPIS w Stalowej Woli pobrali do badań laboratoryjnych 18 próbek wody ciepłej w podmiotach leczniczych i obiektach zamieszkania zbiorowego (DPS, akademiki, hotel) pod kątem występowania bakterii *Legionella sp.* – jakość wody odpowiadała obowiązującym wymaganiom.
- W 2016 roku PPIS w Stalowej Woli wydał 55 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji zwłok/szczątków ludzkich oraz 12 postanowień dot. wyrażenia zgody na sprowadzenie zwłok z zagranicy.

- Wystąpienia – w 2016 r. PPIS w Stalowej Woli skierował wystąpienia do:
  - wójtów gmin, Burmistrza Zaklikowa, Prezydenta Miasta Stalowej Woli – przypominające o konieczności podjęcia stosownych działań, celem zapewnienia i utrzymania na podległym terenie należytego stanu sanitarno-porządkowego,
  - spółdzielni mieszkaniowych i zarządców budynków – w sprawie utrzymywania bieżącej czystości osiedli oraz przygotowania placów zabaw, celem zapewnienia bezpieczeństwa korzystających z nich dzieci,
  - wójtów gmin, Burmistrza Zaklikowa, Prezydenta Miasta Stalowej Woli – przypominające o obowiązkach gmin wynikających z art. 4 ustawy z dnia 18.08.2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 656)
  - wójtów gmin, Burmistrza Zaklikowa, Prezydenta Miasta Stalowej Woli – w sprawie promowania tworzenia kąpielisk na podległym terenie,
  - zarządców wodociągów – w sprawie weryfikacji punktów pobierania wody oraz ustalenia harmonogramu pobierania próbek na 2017 r.

III. Stan sanitarny obiektów żywności i żywienia

1. Zakres nadzoru sanitarnego

W roku 2016 według prowadzonego rejestru zakładów, pod nadzorem PPIS w Stalowej Woli znajdowało się 1025 obiektów zajmujących się produkcją i obrotem żywnością, a także obrotem materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami, w tym:

- 56 zakładów produkcji żywności (6 wytwórni lodów, 9 automatów do lodów, 10 piekarni, 8 ciastkarni, 1 przetwórnia owocowo-warzywna i grzybowa, 1 zakład przemysłu zbożowo-młynarskiego, 2 wytwórnie makaronów, 19 innych wytwórni żywności),
- 671 zakładów obrotu żywnością (356 sklepy spożywcze, w tym 16 supermarketów, 18 kioski, 41 hurtowni spożywczych, 86 obiekty ruchome i tymczasowe, 57 środków transportu, 113 inne obiekty obrotu żywnością),
- 279 zakładów żywienia zbiorowego (180 żywienie otwarte, 99 żywienie zamknięte),
- 1 wytwórnia materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- 14 obiektów obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością (4 hurtownie i 10 sklepów),
- 4 obiekty obrotu kosmetykami (1 hurtownia i 3 sklepy).

W porównaniu do 2015 r. liczba nadzorowanych obiektów zmniejszyła się o 64 (w 2015 r. w rejestrze zakładów znajdowało się 1089 obiektów).

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów oceniany był przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgodnie procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, uwzględniającymi przepisy w zakresie wymagań higieniczno-sanitarnych. Do tego celu wykorzystane były arkusze oceny (będące załącznikami do ww. procedur) dla poszczególnych rodzajów obiektów.

W 2016 r. skontrolowano 360 obiektów (o 13 więcej w porównaniu do roku 2015), w których przeprowadzono łącznie 587 kontroli, w tym 66 kontroli interwencyjnych (zgłaszanych przez klientów i konsumentów oraz w ramach systemu RASFF) – w roku 2015 takich kontroli było 48. Jako niezgodne z wymaganiami higieniczno-sanitarnymi oceniono 35 zakładów, co stanowi 9,7 % obiektów skontrolowanych – odpowiednio w roku 2015 odsetek zakładów o złym stanie sanitarnym wynosił 4 %.

W przypadku stwierdzenia w zakładach niezgodności z prawem żywnościowym, podejmowano różne działania w trakcie kontroli (wstrzymywano działalność produkcyjną, nakładano mandaty karne, wydawano zalecenia doraźne, zabezpieczano żywność niebezpieczną) oraz wszczynano postępowanie administracyjne w celu uzyskania poprawy stanu sanitarnego zakładów sektora żywnościowego. W związku powyższym, wydano 476 decyzji administracyjnych, tj.: 384 decyzji merytorycznych, w tym 12 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, 17 decyzji nakazujących wycofanie z obrotu żywności niespełniającej wymagań jakości zdrowotnej, 2 decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń decyzji PPIS, 1 decyzja wstrzymująca działalność oraz pozostałych decyzji 352 (w tym warunkowego zatwierdzenia

zakładu, przedłużenia warunkowego zatwierdzenia zakładu, zatwierdzenia zakładu, wykreślenia zakładu z rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS, wygaśnięcia decyzji) oraz 92 decyzje opłatowe, wydane na podstawie art. 75 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. z 2015r., poz. 594) i rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 maja 2009r. w sprawie opłat za czynności wykonywane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach urzędowych kontroli żywności (Dz.U. Nr 78, poz. 656 z późn. zm.). Za stwierdzone w trakcie kontroli uchybienia higieniczno-sanitarne nałożono 55 mandatów karnych na łączną kwotę 7950 zł.

Poza tym, za prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie niezgodnym z decyzją PPIS w Stalowej Woli skierowano do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego 2 wnioski o nałożenie kar pieniężnych, zgodnie z art. 103 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia i jest to o 5 wniosków mniej niż w roku 2015.

W 2016r. pobrano 218 próbek do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu, z których 8 uległo zakwestionowaniu, tj.:

- 1 próbka wafli kakaowych – ze względu na zawartość pleśni,
- 3 próbki lodów orzechowych – z uwagi na przekroczenia w zakresie liczby Enterobacteriaceae,
- 1 próbka suplementu diety – w zakresie znakowania,
- jadłospis dekadowy pobrany do teoretycznej oceny żywienia młodzieży – jadłospis nie spełniał wymogów rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1154) w zakresie żywienia młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz dodatkowo średnia racja pokarmowa zawierała zbyt małą ilość kalorii, wapnia, witamin: A, B₂ i C,
- 1 próbka orzeszków w czekoladzie – z uwagi na zawartość barwników: E 102 tartrazyna i E 124 czerwień koszenilowa, których producent nie deklarował w składzie umieszczonym na opakowaniu,
- 1 próbka żelek, w których stwierdzono obecność barwnika E 133 błękit brylantowy, którego producent nie deklarował w składzie umieszczonym na opakowaniu oraz w wykazie składników podano barwnik zielen pistacjowa, który nie figuruje w załączniku II do rozporządzenia (WE) Nr 1333/2008.

2. Zakłady produkcji żywności

W 2016 roku skontrolowano 32 zakłady produkcji żywności z 56 objętych nadzorem i przeprowadzono w nich 76 kontroli sanitarnych. W tej grupie zakładów 3 obiekty oceniono jako niezgodne z obowiązującymi wymaganiami prawa żywnościowego. Tylko 1 zakład, które rozpoczął działalność w 2016r. i został zatwierdzony warunkowo nie wdrożył procedur zapewnienia bezpieczeństwa żywności, opartych na zasadach systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (HACCP).

Występujące nieprawidłowości to:

- personel nie stosował się do opracowanych instrukcji i procedur opartych na zasadach systemu HACCP, brak aktualnych zapisów wynikających z dokumentacji GHP i systemu HACCP (w 5 zakładach),
- niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń – zniszczone, zawilgocone, z odrywającymi się fragmentami farby ściany i sufity, uszkodzone siatki w oknach (w 3 zakładach),
- obecność szkodników zbożowo-mącznych w dodatkach stosowanych do wypieku pieczywa, obecność mrówek w pomieszczeniu zakładu (w 2 zakładach),
- brak badań mikrobiologicznych określonych w rozporządzeniu (UE) Nr 2073/2005, dot. wyprodukowanych środków spożywczych (w 2 zakładach),
- używanie do produkcji surowców po upływie daty minimalnej trwałości (w 1 zakładzie),
- brak aktualnych orzeczeń lekarskich dla celów sanitarno-epidemiologicznych personelu kontaktującego się z żywnością nieopakowaną (w 1 zakładzie).

Winiących zaniedbań ukarano 6 mandatami karnymi na kwotę 1000 zł (w roku 2015 nałożono 5 mandatów na kwotę 550 zł).

3. Obiekty obrotu handlowego żywnością

W 2016 roku skontrolowano 217 obiektów obrotu handlowego żywnością z 671 objętych nadzorem. Przeprowadzono w nich 345 kontrole sanitarnych, w tym 51 kontrole interwencyjnych. 21 zakładów oceniono jako niezgodne z obowiązującymi wymaganiami prawa żywnościowego, co stanowi 9,7 % obiektów skontrolowanych – w 2015 r. negatywnie oceniono 2,9 % obiektów skontrolowanych.

Najczęściej występującymi uchybieniami były:

- personel nie stosował się do opracowanych instrukcji i procedur opartych na zasadach systemu HACCP, brak zapisów wynikających z dokumentacji GHP i systemu HACCP lub zapisy te nie były prowadzone na bieżąco (w 27 obiektach),
- wprowadzanie do obrotu artykułów spożywczych po upływie daty minimalnej trwałości i terminu przydatności do spożycia oraz bez oznakowania (w 12 obiektach),
- brak lub nieaktualne orzeczenia lekarskie dla celów sanitarno-epidemiologicznych o braku przeciwwskazań do wykonywania prac, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby (w 11 obiektach),
- brudno utrzymane pomieszczenia oraz urządzenia i sprzęt pozostające w kontakcie z żywnością (w 6 obiektach),
- nieprawidłowe warunki przechowywania żywności (niezgodne z deklaracją producenta) artykułów spożywczych wymagających przechowywania w obniżonych temperaturach (w 2 obiektach).

Za stwierdzone nieprawidłowości, nałożono w tej grupie obiektów 30 mandatów karnych na łączną kwotę 3700 zł (odpowiednio w 2015 r. nałożono 54 mandaty karne na łączną kwotę 7450zł). Skierowano do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego 2 wnioski o nałożenie kar pieniężnych, zgodnie z art. 103 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia, za prowadzenie działalności w zakresie obrotu żywnością niezgodnym z decyzją o zatwierdzeniu zakładu.

W 2016r. odnotowano, że 552 obiekty obrotu żywnością z 671 objętych nadzorem sanitarnym opracowało i wdrożyło procedury zapewnienia bezpieczeństwa żywności, oparte na zasadach systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (HACCP). Część przedsiębiorców, w trybie postępowania administracyjnego, została zobowiązana do opracowania, wdrożenia i stosowania tego systemu w swoich zakładach (dotyczy to obiektów nowo otwartych, zatwierdzonych warunkowo). Znaczna grupa obiektów, które są tylko wpisane do rejestru zakładów podlegających urzędowym kontrolom organom PIS (bez zatwierdzenia) nie została jeszcze skontrolowana, w tym między innymi w ww. zakresie.

Wzorem lat ubiegłych, w 2016r. kontynuowano wzmożony nadzór w sklepach wielkopowierzchniowych (15 supermarketów i 1 hipermarket). Kontrolowano głównie jakość oraz warunki sprzedaży produktów nietrwałych mikrobiologicznie tj. mięso, wędliny, nabiał, wyroby garmazeryjne, ryby i ich przetwory. W tej grupie obiektów wszystkie zostały skontrolowane i przeprowadzono w nich 34 kontrole. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 3 mandaty na kwotę 400 zł, w 2015r. nałożono 2 mandaty na kwotę 150 zł.

W 2016r. przyjęto 17 interwencji dot. nieprawidłowości w obiektach obrotu żywnością. Większość zarzutów ujętych we wniesionych interwencjach nie potwierdziła się.

4. Zakłady żywienia zbiorowego

W 2016 roku skontrolowano 107 zakładów żywienia zbiorowego z 279 objętych nadzorem. Przeprowadzono w nich ogółem 180 kontrole sanitarnych. 11 zakładów oceniono jako niezgodne z obowiązującymi wymaganiami prawa żywnościowego, co stanowi 10,3 % obiektów skontrolowanych – dla porównania w 2015 r. negatywnie oceniono 8 % zakładów.

Najczęściej występującymi uchybieniami były:

- brudno utrzymane pomieszczenia produkcyjne i magazynowe, brudny sprzęt produkcyjny oraz urządzenia chłodnicze i zamrażarki (w 10 zakładach),
- brak aktualnych orzeczeń lekarskich dla celów sanitarno-epidemiologicznych o braku przeciwwskazań do wykonywania prac, przy wykonywaniu których istnieje możliwość

- przeniesienia zakażenia na inne osoby (w 7 zakładach),
  - nie prowadzone na bieżąco zapisy wynikające z dobrej praktyki higienicznej (GHP), dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz systemu HACCP (w 5 zakładach),
  - przechowywanie zbędnych przedmiotów w pomieszczeniach zakładu, nie związanych z prowadzoną działalnością (w 5 zakładach),
  - stosowanie surowców do przygotowywania potraw po upływie daty minimalnej trwałości i terminu przydatności do spożycia (w 4 zakładach),
  - brak segregacji żywności w urządzeniach chłodniczych – razem przetrzymywane surowce i wyroby gotowe do spożycia (w 4 zakładach),
  - nie stosowanie się personelu do opracowanej procedury zabezpieczenia i wycofywania partii żywności nieodpowiadających wymaganiom jakości zdrowotnej (w 4 zakładach),
  - zniszczone, skorodowane, z nieszczelnymi drzwiami urządzenia chłodnicze (w 3 zakładach).
- Winnych zaniedbań higieniczno-sanitarnych ukarano 19 mandatami karnymi na łączną kwotę 3250 zł, dla porównania w roku poprzednim w tej grupie obiektów nałożono 23 mandatów na łączną kwotę 4000 zł. W jednym przypadku (stołówka Domu Pomocy Społecznej w Stalowej Woli ul. Dmowskiego 2) wstrzymano działalność produkcyjną z uwagi na zły stan sanitarny zakładu, w tym między innymi obecność szkodników (prusaków).
- W 2016r. odnotowano, że 270 zakładów żywienia zbiorowego z 279 objętych nadzorem sanitarnym opracowało i wdrożyło procedury zapewnienia bezpieczeństwa żywności, oparte na zasadach systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (HACCP), natomiast pozostali przedsiębiorcy, w trybie postępowania administracyjnego, zostali zobowiązani do opracowania, wdrożenia i stosowania tego systemu w swoich zakładach (dotyczy to obiektów nowo otwartych, zatwierdzonych warunkowo).

5. System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF)

W 2016 roku otrzymano 29 powiadomień o produktach niebezpiecznych i przeprowadzono w związku z tym 39 kontroli, mających na celu ustalenie, czy produkty będące przedmiotem powiadomień w systemie RASFF znajdują się w obrocie na terenie powiatu stalowowolskiego, z czego:

- 5 powiadomień dot. materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu żywnością pochodzących z Chin, kwestionowanych z powodu: w 1 przypadku stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnego poziomu migracji pierwszorzędowych amin aromatycznych, w 1 przypadku stwierdzenia przekroczeń migracji formaldehydu, w 2 przypadkach przekroczenia dopuszczalnych limitów ołowiu i kadmu oraz w 1 przypadku z powodu nadmiernej migracji kadmu i kobaltu. W takiej kontroli w 2 przypadkach nie stwierdzono w sprzedaży wyrobów objętych powiadomieniami, w 1 przypadku stwierdzono 21 sztuk zakwestionowanego produktu, w związku z czym wydano postanowienie o nakazie zabezpieczenia materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu i decyzję nakazującą wycofanie przedmiotowego wyrobu z obrotu, natomiast w 2 przypadkach nie podejmowano działań kontrolnych z uwagi na brak na terenie działalności PIS w Stalowej Woli obiektów ujętych w listach dystrybucyjnych.
  - 24 powiadomienia dot. środków spożywczych wyprodukowanych bądź pochodzących z Polski, Turcji, Holandii, Grecji, Danii, Indonezji, Czech, Francji i Chile – w 1 przypadku stwierdzono w sprzedaży kwestionowany produkt, który zabezpieczono postanowieniem o nakazie zabezpieczenia środka spożywczego i wydano decyzję nakazującą wycofanie go z obrotu, w 19 przypadkach nie stwierdzono zgłoszonych produktów w obrocie, a w 4 przypadkach nie podejmowano działań kontrolnych z uwagi na brak listy dystrybucyjnej lub w przesłanej liście dystrybucyjnej brak było obiektów z powiatu stalowowolskiego.
- W 2016r. nie zgłoszono produktów żywnościowych przez PSSE w Stalowej Woli do systemu RASFF.

6. Działalność pozaplanowa, akcyjna

W 2016r. przeprowadzono **394** kontrole pozaplanowe, w tym w związku z pismami PPWIS w Rzeszowie:

- z dnia 07.03.2016r. znak: SŻ.9011.1.13.2016.JSZ. dot. żywienia pacjentów w szpitalach,

- z dnia 16.06.2016r. znak: SŻ.9020.206.2.2016.AW, ENZ. dot. XXXI Światowych Dni Młodości,
  - z dnia 09.09.2016r. znak: SŻ.9011.1.76.2016.MB. dot. przypadków występowania w Polsce afrykańskiego pomoru świń, oraz
  - w związku z interwencjami zgłaszanymi przez konsumentów dot. niewłaściwej jakości zdrowotnej żywności, nieprzestrzegania stanu sanitarnego w zakładach oraz braku orzeczeń lekarskich potwierdzających właściwy stan zdrowia personelu,
  - w związku z wnioskami o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS,
  - wynikających z wszczętego postępowania administracyjnego.
- Pobrano do badań 53 próbki pozaplanowe: 11 w ramach zgłaszanych interwencji (wafle kakaowe, kiełbasa zwyczajna, filet świeży z makreli), 42 zlecone pismami PPWIS w Rzeszowie.
- Ponadto, w związku ze zgłoszonymi w kwietniu 2016 r. przypadkami nielegalnej sprzedaży **piestrzenicy kasztanowatej** w obrębie targowiska w Stalowej Woli przy ul. Okulickiego, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli podjął następujące działania:
- umieścił na stronie internetowej PSSE w Stalowej Woli ostrzeżenie, że jest to grzyb trujący i nie należy go spożywać pod żadną postacią. Ww. ostrzeżenie zawierało m.in. informację, że grzyby te na pierwszy rzut oka przypominają smardze, które są uważane za rarytas kulinarny i chętnie nabywane. Ostrzeżenie zawierało kolorowe zdjęcia obu grzybów oraz porównanie ich cech morfologicznych,
  - nawiązał współpracę z radiem Leliwa, które przez okres 1,5 miesiąca (kwiecień, maj) kilka razy dziennie przekazywało treść ww. ostrzeżenia,
  - wzmógł kontrole na targowisku w ww. zakresie.
- Powyższe działania okazały się skuteczne – zaprzestano sprzedaży ww. piestrzenicy kasztanowatej. PPIS w Stalowej Woli przesłał również pisma do zarządcy targowiska dot. przestrzegania warunków sprzedaży na targowisku grzybów świeżych i suszonych oraz innych artykułów spożywczych. Jednocześnie należy nadmienić, że to właściciel placu targowego i zarządca targowiska są odpowiedzialni za właściwą organizację handlu żywnością na terenie placu targowego oraz za zapewnienie właściwych warunków higienicznych do jej sprzedaży, a także za przestrzeganie regulaminu targowiska i zakazów z niego wynikających. Na stronie internetowej PSSE w Stalowej Woli umieszczone zostało ostrzeżenie dla kupujących żywność niewiadomego pochodzenia, niewłaściwie przechowywaną, informujące o ewentualnych skutkach zdrowotnych w związku z jej spożyciem, jak również informację, że kupujący nabywają taką żywność wyłącznie na własną odpowiedzialność.

IV. Stan sanitarny zakładów pracy

1. Środowisko pracy

W 2016 r. objęto nadzorem sanitarnym 498 zakładów pracy, w których zatrudnionych było 19235 pracowników. Skontrolowano 91 zakładów pracy, które zatrudniały 11350 osób, przeprowadzono 159 kontroli sanitarnych w zakresie:

- substancji chemicznymi i ich mieszaninami – 78 kontroli,
- prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3 – 21 kontroli,
- produktów biobójczych – 30 kontroli,
- substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy – 14 kontroli,
- czynników biologicznymi w środowisku pracy – 12 kontroli,
- detergentów – 12 kontroli.

Stwierdzone uchybienia podczas prowadzanego nadzoru dotyczyły:

a. stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń (w 7 zakładach):

- w pomieszczeniu jadalni dla pracowników brak zlewozmywaka dwukomorowego, ręczników jednorazowych lub suszarki do rąk, umywalki,
- brak odpowiedniej ilości natrysków,
- w pomieszczeniu umywalni, zainstalowana umywalka niesprawna technicznie,

- brak dojścia do stanowiska operatora belownicy, z uwagi na zalegającą pryzmę makulatury,
  - ściany i sufity z zaciekami, ubytkami i licznymi odpryskami w pomieszczeniach: ubikacji damskiej i męskiej, umywalni z natryskami, natrysków, szatni damskiej i męskiej.
- b. substancji chemicznych i ich mieszanin (w 1 zakładzie):
- brak aktualnego spisu stosowanych mieszanin chemicznych.
- c. czynników biologicznych (w 2 zakładach):
- brak oceny ryzyka zawodowego w zakresie szkodliwych czynników biologicznych,
  - brak w ocenie ryzyka zawodowego w zakresie szkodliwych czynników biologicznych niezbędnych informacji tj. klasyfikacji i wykazu szkodliwych czynników biologicznych, rodzaju, stopnia oraz czasu trwania narażenia na działanie szkodliwego czynnika biologicznego.
- d. braku aktualnych badań i pomiarów szkodliwych dla zdrowia czynników: chemicznych, fizycznych i pyłowych na stanowiskach pracy (w 23 zakładach).

Wydano 35 decyzji administracyjnych (zawierających 59 nakazów) w zakresie:

- substancji chemicznymi i ich mieszaninami – 1 decyzję,
- czynników biologicznych w środowisku pracy – 2 decyzje
- badań i pomiarów środowiska pracy – 29 decyzji,
- obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych – 9 decyzji,
- oceny ryzyka zawodowego – 4 decyzje,
- pomieszczeń higieniczno-sanitarnych – 7 decyzji.

Z analizy narażenia zawodowego wynika, że:

- na 91 zakładów skontrolowanych w 27 zakładach pracy stwierdzono przekroczenia NDS i NDN czynników szkodliwych w środowisku pracy,
- na 19235 ogółem zatrudnionych osób w nadzorowanych zakładach pracy, 3469 osób eksponowanych było na jeden lub kilka czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy w stężeniach lub natężeniach przekraczających dopuszczalne normy higieniczne.

Narażenie na szkodliwe czynniki środowiska pracy przedstawiało się następująco:

- 8 osób pracowało w przekroczeniach NDS Manganu i jego związków nieorganicznych (w przeliczeniu na Mn frakcja respirabilna),
- 186 osób pracowało w ponadnormatywnym zapyleniu,
- 2716 osób w przekroczeniach NDN hałasu,
- 1077 osób w przekroczeniach NDN hałasu ultradźwiękowego,
- 329 pracowników narażonych było na drgania działające na organizm człowieka przez kończyny górne,
- 22 pracowników narażonych było na drgania o ogólnym działaniu na organizm człowieka,
- 419 pracowników pracowało w niekorzystnym mikroklimacie gorącym,
- 125 osób narażonych było na promieniowanie optyczne nielaserowe,
- 181 osób (mężczyzn) narażonych było na czynniki rakotwórcze, najwięcej pracowników eksponowanych było na benzen, chrom, nikiel i azbest,
- 258 osób narażonych było na szkodliwe czynniki biologiczne.

W ramach przeprowadzonych kontroli akcyjnych nie stwierdzono nieprawidłowości podczas oceny realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz dot. wprowadzania do obrotu produktów biobójczych.

W skontrolowanych zakładach pracy stwierdzono, że ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych jest realizowana.

Podczas prowadzonych kontroli pozostawiono w zakładach pracy ulotki, plakaty i broszurki dot. akcji „Bezpieczni na starcie, zdrowi na mecie” oraz udostępniano adres strony internetowej www.healthy-workplaces.eu, informowano o stronie internetowej PSSE w Stalowej Woli, na której umieszczone są informacje dot.: produktów biobójczych, chemicznych, rozporządzeń europejskich – CLP Help Desk oraz REACH Help Desk, chorób zawodowych.

Przeprowadzono 79 wizytacji w ramach postępowań wyjaśniających dot. zgłaszanych chorób zawodowych. Wydano 7 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej, z których 6 stało się

prawomocnych. W 12 przypadkach zgłoszone podejrzenia chorób zawodowych okazały się bezpodstawne, w związku z czym wydano decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

2. Działania dot. zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych (nowe substancje psychoaktywne)

Na terenie powiatu stalowowolskiego w 2016r. nie było obiektów, w których wprowadzane by były do obrotu środki zastępcze, nowe substancje psychoaktywne. Mimo to, w 2016r. prowadzone były działania administracyjne wynikające z kontynuowanego postępowania administracyjnego w stosunku do podmiotów, które funkcjonowały w 2015 r. i wprowadzały do obrotu środki zastępcze:

- wydano 18 decyzji,
- wydano 1 postanowienie,
- wymierzono 7 kar pieniężnych na kwotę 200 000 PLN.

W 2016r. w ramach współpracy z Komendą Powiatową Policji w Stalowej Woli przeprowadzono 5 postępowań wyjaśniających w stosunku do osób (mężczyźni w wieku od 19 lat do 31 lat), które posiadały środki zastępcze. Postępowania wykazały, że osoby wskazane przez Komendę Powiatową Policji Stalowej Woli nie wprowadzały do obrotu środków zastępczych, a substancje chemiczne, które posiadały przy sobie w momencie zatrzymania miały na własny użytek. W ramach współpracy z Powiatowym Szpitalem Specjalistycznym w Stalowej Woli w zakresie zaistniałych przypadków zatruc u ludzi powodowanych użyciem wprowadzonych do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych prowadzone były działania administracyjne w stosunku do 1 osoby (mężczyzna lat 27). Postępowanie administracyjne wykazało, że osoba ta nie wprowadzała do obrotu środków zastępczych, a uległa prawdopodobnie zatruciu nie zidentyfikowaną substancją podczas spożywania alkoholu na dyskotece.

V. Warunki sanitarno-higieniczne w placówkach nauczania, wychowania i wypoczynku dzieci i młodzieży

Nadzorem sanitarnym objęto 92 stałe placówki nauczania i wychowania oraz 28 sezonowych. Ogółem przeprowadzono 160 kontroli sanitarnych. Wydano 8 decyzji administracyjnych, dotyczących poprawy stanu techniczno-sanitarnego nadzorowanych obiektów.

W 2016 roku oddano do użytku 2 żłobki w Stalowej Woli (Niepubliczny oraz Miejski Żłobek Integracyjny), 3 przedszkola niepubliczne w Stalowej Woli oraz 1 przedszkole w Zespole Szkół w Zaleszanach. Objęto nadzorem 6 istniejących placówek: 2 Placówki Wsparcia Dziennego – Świetlicę „Promyczek” w Stalowej Woli, Placówkę Wsparcia Dziennego – Świetlicę i Klub Młodzieżowy „Uśmiech” w Stalowej Woli oraz Świetlice Wiejskie na terenie Gminy Bojanów: Przyszów- Ruda, Laski, Korabina, Cisów-Las.

Rozbudowano 2 przedszkola: Przedszkole Nr 18 w Stalowej Woli – rozbudowano o 1 salę zajęć wraz z zapleczem, salę do zajęć sensorycznych, pomieszczenia socjalne i gospodarcze, natomiast dla potrzeb przedszkola w Pysznicy zaadoptowano pomieszczenia z dawnej szkoły, znajdującej się na tej samej działce – tym samym przedszkole zyskało 3 nowe oddziały wraz z zapleczem i nowo otwartą rozdzielnią posiłków. Zlikwidowano 1 Szkołę Podstawową, 1 gimnazjum w Łysakowie, a 1 przedszkole w Radomyślu nad Sanem weszło w skład Zespołu Szkół.

W wyniku przeprowadzonych remontów poprawił się stan techniczny i bezpieczeństwo w placówkach oświatowo-wychowawczych. Remonty przeprowadzono w 44% placówkach, głównie w zakresie: malowania ścian i sufitów w salach zajęć oraz w salach gimnastycznych, remontów podłóg, zakupu nowych mebli i sprzętu, remontu wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, remontów sanitariatów, wymiany instalacji elektrycznej, budowy boisk, placów zabaw. Systematycznie rośnie liczba nowych obiektów rekreacyjnych i sportowych, które przyczyniły się do poprawy w zakresie infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. W roku 2016 oddano do użytku plac zabaw dla dzieci młodszych przy przedszkolu oraz Szkole Podstawowej w Pilchowie, gm. Zaleszany, boisko o sztucznej nawierzchni w Gimnazjum nr 2 w Stalowej Woli oraz nowoczesną bieżnię lekkoatletyczną ze skocznią w dal i rzutem kulą w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 2 w Stalowej Woli. Dokonano remontu sal gimnastycznych i zaplecza

sanitarnego przy salach w 2 szkołach podstawowych: Publicznej Szkole Podstawowej Nr 11 w Stalowej Woli i Publicznej Szkole Podstawowej w Kotowej Woli gm. Zaleszany oraz 2 Zespołach Szkół: w Jastkowicach i Turbi w zakresie malowania ścian, sufitów, cyklinowania, lakierowania podłóg, malowania szatni przy salach. PPIS w Stalowej Woli przed rozpoczęciem wakacji, w trakcie których dokonywane są wszystkie prace remontowe, wystosował wystąpienia do wszystkich placówek nauczania i wychowania dot. bezpieczeństwa związanego z wykonywaniem prac remontowych.

Jednym z priorytetowych celów działań PPIS w Stalowej Woli jest zapewnienie uczniom w placówkach nauczania i wychowania możliwości korzystania z mebli edukacyjnych i sprzętu sportowego, posiadającego wymagane atesty i certyfikaty. W wyniku dokonanej oceny w tym zakresie stwierdza się, iż liczba placówek posiadających meble z certyfikatami nieznacznie poprawiła się, w porównaniu do roku ubiegłego. Placówki nauczania i wychowania sukcesywnie nabywają meble edukacyjne atestowane z certyfikatami. Na podstawie przeprowadzonych pomiarów mebli w 4 placówkach, w 1 stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie. Wystosowano do dyrektora szkoły wystąpienie, mające na celu usunięcie powstałych nieprawidłowości i dostosowanie mebli do wzrostu dzieci. Wydano 1 decyzję dotyczącą zapewnienia mebli o dobrym stanie sanitarno-technicznym w Zespole Szkół.

Sytuacja w zakresie dożywiania utrzymuje się na stałym poziomie. Ciepłe posiłki w formie obiadów 1 lub 2-daniowych spożywa ok. 34 % uczniów. Jak w latach ubiegłych, podawane jest nieodpłatnie mleko w kartonikach wszystkim uczniom szkół podstawowych. Ponadto, uczniowie klas I-III w 34 szkołach podstawowych korzystają z programu UE „Owoce w szkole.” Opieka medyczna zapewniona jest w szkołach poprzez zatrudnienie pielęgniarki godzinowo lub zadaniowo z Ośrodków Zdrowia. 25 szkół posiada gabinety profilaktycznej opieki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej.

W 2016 roku na terenie powiatu zorganizowano 28 turnusów letniego wypoczynku, skontrolowano 23, których przebywało 1070 dzieci i młodzieży. W czasie ferii zimowych funkcjonowało 5 turnusów dla 318 uczestników. W kontrolowanych placówkach letniego i zimowego wypoczynku nie stwierdzono zaniedbań sanitarno-higienicznych. Zorganizowane były też placówki „otwartych drzwi” – skontrolowano 2, liczba korzystających dzieci 340.

VI. Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

W 2016 r. rozpatrzono 169 spraw obejmujące:

- opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz uzgadnianie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganej w prognozie oddziaływania na środowisko – zaopiniowano 32 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w tym zakresie;
- opiniowanie potrzeby i zakresu sporządzania raportów o oddziaływaniu na środowisko – wydano 48 opinii, w tym 5 z wymogiem sporządzenia raportu;
- uzgadnianie przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – wydano 2 opinie;
- opiniowanie projektów budowlanych – w formie opinii sanitarnych uzgodniono pozytywnie 1 projekt budowlany;
- odbiory końcowe obiektów – dokonano ogółem 70 oględzin, odebrano 8 nowych obiektów budowlanych i 29 po zmianie sposobu użytkowania. Wydano 37 opinii sanitarnych, 3 opinie w formie decyzji, innych niż szpitalne 1 opinię, a dla ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych 3 opinie, 5 opinii dla Nadzoru Farmaceutycznego oraz 5 zaświadczeń dla zakładów i firm prowadzących działalność gospodarczą w zakresie produkcji, magazynowania i obrotu bronią. Poza tym, pracownik Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego brał udział w 33 kontrolach bieżących, jako jednostka wspomagająca.

W 2016 r. nie wpłynął żaden wniosek o wyrażenie zgody na odstępstwa wynikające z kompetencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Stalowe Woli.

VII. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

W 2016 roku głównymi kierunkami działania w obszarze promocji zdrowia i profilaktyki chorób były: realizacja programów edukacyjnych, kampanii społecznych, programów rządowych i strategii ogólnokrajowych.

W 2016 roku realizowano następujące programy:

- „**Trzymaj Formę**”- celem programu jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin.. Program adresowany jest do uczniów szkół gimnazjalnych i uczniów klas V i VI szkół podstawowych. Działaniami objęto **3272** uczniów z **35** szkół.
- W ramach Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu realizowano 3 programy antynikotynowe:
  - „**Czyste powietrze wokół nas**” – celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia w sobie w sytuacjach, gdy inne osoby przy nich palą papierosy. Adresowany jest do 5-6-latków. Program realizują **27** przedszkola – **2237** dzieci.
  - „**Nie pal przy mnie, proszę**” – program dla uczniów klas I- III szkół podstawowych, mający na celu podniesienie poziomu wiedzy na temat szkodliwości palenia tytoniu i szkodliwego wpływu dymu tytoniowego, uczy dzieci odpowiedzialności za własne zdrowie. Program realizuje **19** szkół – **2190** dzieci.
  - „**Znajdź właściwe rozwiązanie**” – program dla uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjów, celem programu jest przyswojenie wiedzy o tym, że nikotyna jest narkotykiem, uczy postaw zobowiązujących do niepalenia. Program realizuje **23** szkół – **2341** dzieci.
- W ramach Profilaktyki zakażeń HIV/AIDS:
  - „**Zapobieganie HIV/AIDS i chorób przenoszonych drogą płciową. Edukacja młodzieży szkolnej**” – program realizują **3** szkoły ponadgimnazjalne – **3032** uczniów.
  - „**Zawsze razem**” – program edukacyjny kształtujący właściwe postawy i zachowania wobec słabszych, uczy empatii, budowania przyjaźni. Celem szczegółowym programu jest przekazanie dzieciom wiedzy o chorobach, w tym również chorobach zakaźnych i przewlekłych. Skierowany jest dla uczniów klas I-III. Program realizowany przez **11** szkół podstawowych – **1587** uczniów.
  - „**ARS, czyli jak dbać o miłość?**” – profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych realizowany w szkołach ponadgimnazjalnych. Program realizują **4** szkoły – **190** uczniów
  - „**Wybierz Życie – Pierwszy Krok**” – celem programu jest zwiększenie poziomu wiedzy na temat chorób nowotworowych, motywowanie kobiet do systematycznej samokontroli i samobadania piersi, wykonywania regularnych badań cytologicznych i mammograficznych. Programem objęto uczennice ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych (**3** szkoły – **2108** uczniów).
  - „**Znamię! Znam ja?** – program dotyczący profilaktyki raka skóry. Program realizuje **5** szkół ponadgimnazjalnych. Programem objęto **291** uczniów.
  - „**Moje dziecko idzie do szkoły**” – celem tego programu jest podniesienie poziomu wiedzy rodziców dzieci w wieku wczesnoszkolnym i przedszkolnym na temat wybranych elementów zdrowego stylu życia oraz ich roli w kształtowaniu prawidłowych nawyków prozdrowotnych u dzieci. Program realizuje **17** szkół **35** – **3000** uczniów.

W roku 2016 realizowano następujące działania profilaktyczne nieprogramowe:

- „**Światowy Dzień Zdrowia**” – pod hasłem profilaktyki cukrzycy. Organizowano narady dla dyrektorów szkół, nauczycieli, pedagogów szkolnych i pielęgniarek. Prowadzono pogadanki z uczniami i wychowawcami klas oraz przygotowano wystawę tematyczną. Prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych dla szkół, przychodni i szpitali. Przekazano informację do radia „Leliwa”, Umieszczono na stronie internetowej post „Cukrzyca” Światowy Dzień Zdrowia, test „Czy grozi Ci cukrzyca”. Liczba odbiorców – **1970** osób. W akcji brało udział **20** placówek.
- „**Światowy Dzień bez Papierosa**” Profilaktyka palenia tytoniu. Akcja edukacyjna pt. „Palenie zabija – wybór zależy od Ciebie” z udziałem Polskiego Klubu Przyjaciele Ziemi i kardiologa Marka Ujdy. Impreza plenerowa „Ogólnopolski Dzień Profilaktyki” – przeprowadzono warsztaty z użyciem alko i narkogogli oraz quizy wiedzy o szkodliwości palenia tytoniu, rozdano zawieszki i inne nagrody ufundowane przez Komendę Powiatową Policji. Odbiorcy działań edukacyjnych – **4188** osób. W akcji brało udział **30** placówek.

- **„Światowy Dzień Rzucania Palenia”** Profilaktyka palenia tytoniu. Na stronie internetowej zamieszczono post „Zgaś papierosa raz na zawsze”. Na portalu społecznościowym stalowka.net zamieszczono ulotkę „Nie zawsze wędzone trzyma dłużej”. Przygotowano wystawę tematyczną w holu PSSE. Dystrybucja materiałów edukacyjnych. Odbiorcy działań edukacyjnych – 19288 osób. W akcji brało udział 30 placówek.
- **„Światowy Dzień AIDS”** Profilaktyka HIV i AIDS. Dystrybucja materiałów edukacyjnych. Umieszczono na stronie internetowej film pt. „AIDS – epidemia wciąż niepokonana” a także informacje o Europejskim Tygodniu Testowania na HIV”. Rozesłano informacje o konkursie „Porozmawiajmy o HIV/AIDS”. Odbiorcy działań edukacyjnych – 5000 osób. W akcji brało udział 10 placówek.
- **„Coś was łączy? Zrób test na HIV”** Profilaktyka HIV i AIDS. Dystrybucja materiałów edukacyjnych. Umieszczono na stronie internetowej informacje o kampanii. Odbiorcy działań edukacyjnych – 1800 osób. W akcji brało udział 6 placówek.
- **„Mój Walenty jest the best, idzie ze mną zrobić test”** Profilaktyka HIV i AIDS. Dystrybucja materiałów edukacyjnych i informacja o kampanii na stronie internetowej PSSE. Odbiorcy działań edukacyjnych – 500 osób. W akcji brało udział 5 placówek.
- **„ Stop Grypa”** Profilaktyka grypy. Dystrybucja materiałów edukacyjnych. Na stronie internetowej umieszczono informację „Stop Grypa”, „Co warto wiedzieć o grypie”, „10 kroków w profilaktyce Grypy”. Emisja spotów o grypie w autobusach. Odbiorcy działań edukacyjnych – 4000 osób.
- **„Promocja zdrowego trybu życia”** Promowanie zdrowego stylu życia. Wolnego od nałogów. Impreza sportowo-integracyjna „Weekend dla zdrowia”, warsztaty z wykorzystaniem alko i narkogogli, dystrybucja materiałów edukacyjnych. Odbiorcy działań edukacyjnych – 3000 osób. W akcji brały udział 2 placówki.
- **„Promocja szczepień ochronnych”** Zamieszczono informację na stronie internetowej. Odbiorcy to społeczność lokalna. Odbiorców szacuje się na około 1000 osób.
- **„Bezpieczne Wakacje/ Ferie Zimowe”** Bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego i zimowego. Monitoring ośrodków wypoczynku dla dzieci i młodzieży. Dystrybucja materiałów edukacyjnych, instruktaże, konkursy i pogadanki dotyczące zasad bezpiecznego wypoczynku. Na stronie internetowej zamieszczono informację o „Bezpiecznych Feriach”. W wypoczynku letnim i zimowym uczestniczyło 1200 dzieci.
- **„Zapobieganie chorobom przenoszonym przez kleszcze”** Udzielono wywiadu w lokalnej telewizji – wywiad dotyczył aktualnych obszarów zagrożeń kleszczowym zapaleniem mózgu, szczepień ochronnych, postępowania po ukąszeniu przez kleszcza i sposobom ochrony przed ukąszeniem. Na stronie internetowej zamieszczono instrukcję jak chronić się przed kleszczami. Odbiorcy to społeczność lokalna. Odbiorców szacuje się na około 5000 osób.
- **„Profilaktyka zatruc pokarmowych”** Profilaktyka zatruc grzybami. Przygotowano komunikat do Radia Leliwa dotyczący niebezpiecznych grzybów „Piestrzenicy kasztanowatej”. Na stronie internetowej dodano ostrzeżenie przed kupnem niebezpiecznych grzybów na targu w Stalowej Woli i innych okolicznych targowiskach.
- **„Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”** Kampania dotycząca profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych. W ramach akcji odbyły się warsztaty z użyciem alko i narkogogli, dystrybucja materiałów edukacyjnych, szkolenia z dopalaczy „ Zabawa bez wzmacniaczy”, impreza sportowo-integracyjna „Weekend dla zdrowia”, akcja edukacyjna „Palenie zabija – wybór zależy od Ciebie”, prezentacje multimedialne, umieszczenie na stronie internetowej telefonu zaufania HIV/AIDS i adresu Poradni internetowej HIV/AIDS. Odbiorcy działań edukacyjnych – 2731 osób. W akcji brało udział 53 placówek.
- **„Światowe Dni Młodzieży”** Akcja dotyczyła przekazania informacji dla ogółu społeczeństwa. Na stronie internetowej zamieszczono ulotki informacyjno-edukacyjne dotyczące bezpieczeństwa żywności i sposobów ochrony zdrowia. Odbiorców szacuje się na około 5000 osób.
- **Konkurs „Oddal to”** Profilaktyka uzależnień od substancji psychoaktywnych. Na stronie internetowej zamieszczono informację o konkursie, prowadzono dystrybucję plakatów.

VIII. Podsumowanie

1. Sytuacja epidemiologiczna w powiecie w zakresie chorób zakaźnych utrzymuje się na poziomie lat ubiegłych i jest w miarę stabilna.
2. Sukcesywnie poprawia się stan sanitarny podmiotów prowadzących działalność leczniczą. W 2016 r. prowadzono prace remontowe i modernizacyjne w Ośrodku Rehabilitacji w Zaklikowie ul. Cicha 12 oraz w Gabinetcie Stomatologicznym w Stalowej Woli przy ulicy Wałowej 52. Ponadto, powstały nowe obiekty m.in.: Ośrodek Zdrowia w Zdziechowicach II 221, Przychodnia „CORMEDICA” w Stalowej Woli ul. Szkolna 46, Prywatne Gabinety Stomatologiczne: w Stalowej Woli Al. Jana Pawła II 13 i w Jastkowicach ul. Armii Krajowej 26.
3. Nadzorowane wodociągi sieciowe zaopatrywały w wodę ok. 116 tys. osób (podobnie jak w roku poprzednim).
4. Na koniec 2016 r. wszystkie wodociągi zostały oceniono jako dobre, ponieważ stwierdzone przekroczenia mikrobiologiczne i fizykochemiczne miały charakter krótkotrwały, a szybkie ich wyeliminowanie potwierdzone zostało wynikami badań przedstawionymi przez producentów wody.
5. Najczęstszą przyczyną dyskwalifikowania jakości wody w 2016 roku w grupie parametrów fizykochemicznych było ponadnormatywne stężenie manganu i żelaza – parametry te nie mają znaczenia zdrowotnego i nie stanowią zagrożenia dla zdrowia ludzi. Natomiast najczęstszą przyczyną zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody była obecność bakterii wskaźnikowych niechorobotwórczych grupy coli, które są typowymi bakteriami wodnymi i glebowymi, zazwyczaj nieszkodliwymi dla zdrowia człowieka.
6. Biorąc pod uwagę wszystkie wyniki badań wykonanych w 2016 r. wody przeznaczonej do spożycia, dostarczanej konsumentom przez wodociągi zlokalizowane na terenie powiatu stalowowolskiego, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli stwierdza, że w 2016 r. roku mieszkańcy powiatu korzystający z wody dostarczanej z wodociągów sieciowych spożywali wodę dobrej jakości, ocenioną jako przydatną do spożycia przez ludzi.
7. W minionym roku kontynuowano nadzór nad czystością mikrobiologiczną wody ciepłej w instalacjach wewnętrznych budynków pod kątem występowania bakterii *Legionella* sp. – pobrano do badań laboratoryjnych w tym zakresie 18 próbek wody ciepłej w podmiotach leczniczych i obiektach zamieszkania zbiorowego (DPS, akademiki, hotel) – jakość wody odpowiadała obowiązującym wymaganiom.
8. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba nadzorowanych obiektów zmniejszyła się o 64. Z zebranych danych wynika, że stan sanitarny obiektów produkcji żywności i obrotu żywnością pogorszył się – w 2016 r. 9,7 % zakładów skontrolowanych oceniono jako niezgodne z wymaganiami higieniczno-sanitarnymi (odpowiednio w roku 2015 odsetek zakładów o złym stanie sanitarnym wynosił 4 %). Największy odsetek obiektów ocenionych jako niezgodne stanowiły zakłady żywienia zbiorowego (10,3%). Pogorszył się również stan sanitarny zakładów obrotu żywnością – negatywnie oceniono 9,7 % obiektów skontrolowanych (w 2015 r. negatywnie oceniono 2,9 % obiektów skontrolowanych).
9. W roku 2016 wydano tylko 32 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas przeprowadzonych kontroli. Większość skontrolowanych przedsiębiorców, u których stwierdzono nieprawidłowości, zobowiązywała się w krótkim terminie usunąć uchybienia, co skutkowało szybką poprawą stanu sanitarnego kontrolowanych zakładów.
10. Zakłady, które w 2016r. wykazywały niezgodny z wymaganiami stan sanitarny, zostały wyznaczone ponownie do wzmożonego nadzoru w 2017 r. i ujęte w harmonogramie kontroli.
11. W porównaniu z rokiem 2015, warunki higieny pracy w zakładach pracy nie pogorszyły się.
12. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych nie wzrosła w porównaniu do roku ubiegłego.
13. Na terenie powiatu stalowowolskiego w 2016 r. nie było podmiotów, które wprowadzałyby do obrotu środki zastępcze.
14. Stan sanitarno-higieniczny placówek nauczania i wychowania z roku na rok poprawia się. Placówki utrzymane były w dobrym stanie czystości i porządku.

15. Mając na względzie zdrowie i bezpieczeństwo dzieci i młodzieży, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli dąży do stworzenia w placówkach oświatowych optymalnych warunków przyjaznych i dostosowanych do potrzeb dzieci i młodzieży poprzez:
- konsekwentne realizowanie obowiązków wynikających z decyzji wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Stalowej Woli,
  - zapewnienie warunków do utrzymania higieny osobistej uczniów w szkołach (mydło, papier, ręczniki jednorazowego użytku),
  - zapewnienie ciepłych posiłków dla uczniów,
  - wyposażenie placówek w ergonomiczne meble, dostosowane do wzrostu oraz sprzęt sportowy z certyfikatami.
  - zwrócenie szczególnej uwagi na bezpieczeństwo, związane z wykonywaniem prac modernizacyjnych, naprawczych i instalacyjnych w placówkach oświatowych,
  - podejmowanie działań zmierzających do rozwiązywania problemów higieny dzieci i młodzieży związanych z warunkami higieniczno-sanitarnymi w placówkach oświatowo-wychowawczych, wypoczynku i rekreacji oraz wyższych uczelniach.
16. Celem głównym działalności oświatowo-zdrowotnej było promowanie zdrowego stylu życia oraz inicjowanie, organizowanie, koordynowanie i nadzorowanie działań w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki chorób. Realizacja w powiecie stalowowolskim programów edukacyjnych i przedsięwzięć prozdrowotnych była możliwa dzięki współpracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej z Prezydentem Miasta Stalowej Woli, Komendą Powiatową Policji w Stalowej Woli, dyrektorami szkół, rektorami wyższych uczelni, dyrektorami zakładów opieki zdrowotnej, Dyrektorem Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Stalowej Woli, Dyrektorami Spółdzielczego i Miejskiego Domu Kultury w Stalowej Woli, organizacjami społecznymi i pozarządowymi oraz lokalnymi środkami masowego przekazu.
17. W celu zapewnienia bezpieczeństwa osób przebywających na terenie powiatu stalowowolskiego w związku z organizowanymi XXXI Światowymi Dniami Młodzieży w Krakowie, współdziałając w ramach powołanego przez Starostę Stalowowolskiego „Zespołu zadaniowego do spraw koordynacji systemu zarządzania kryzysowego w powiecie stalowowolskim podczas trwania Światowych Dni Młodzieży 2016, obchodów diecezjalnych oraz dekanalnych”, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli przeprowadził następujące działania:
- Przeprowadzono kontrole bloku żywienia oraz miejsc zakwaterowania, przebywania i noclegu młodzieży z Ukrainy w Ośrodku Rehabilitacyjno-Adaptacyjnym „Caritas” w Bojanowie ul. Tarnobrzeńska 27 – kontrole potwierdziły, że ośrodek był należycie przygotowany do zorganizowania pełnego wyżywienia i zakwaterowania pielgrzymów.
  - Pobrano do badań laboratoryjnych próbki ciepłej wody z pryszniców pod kątem występowania bakterii *Legionella* sp. – w zbadanych próbkach nie stwierdzono obecności tych bakterii.
  - Przeprowadzono kontrole w 6 wytwórniach lodów, w których pobrano do badania w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych 30 próbek lodów. W 3 próbkach lodów stwierdzono ponadnormatywną ilość bakterii z grupy Enterobacteriaceae, w związku z czym zobowiązano przedsiębiorcę do podjęcia niezwłocznie działań w celu wyeliminowania nieprawidłowości – ponowne badania próbek lodów potwierdziły ich właściwą jakość.
  - PPIS w Stalowej Woli pozytywnie zaopiniował pod względem sanitarnym teren stadionu MOSiR w Stalowej Woli ul. Hutnicza 14, na potrzeby organizowanej w dniu 24 lipca 2016 r. imprezy plenerowej pn. „ŚDM Diecezji Sandomierskiej – Diecezjalny Dzień Wspólnoty – Stalowa Wola” – przeprowadzona kontrola potwierdziła należyte przygotowanie stadionu. Przeprowadzono również kontrole zakładów gastronomicznych obsługujących ww. imprezę masową, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości.
  - Na stronie internetowej PSSE w Stalowej Woli (www.psse-stalowawola.pl), w zakładce „Światowe Dni Młodzieży 2016” umieszczone zostały informacje (ulotki) o sposobie przygotowywania bezpiecznych posiłków („Wytyczne dla osób prywatnych przygotowujących posiłki dla pielgrzymów w trakcie trwania Światowych Dni Młodzieży”,

„Zapobieganie chorobom przenoszonym drogą pokarmową. Pięć kroków do bezpieczniejszej żywności”, „5 kroków do bezpieczniejszej żywności”).

- Ponadto, w dniach od 18 do 31 lipca 2016 r. prowadzono całodobowy dyżur pod telefonem alarmowym PSSE w Stalowej Woli i począwszy od 19 lipca do 1 sierpnia 2016 r. przekazywano codziennie do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie raporty z realizowanych działań.
- 18. Podobnie jak w latach poprzednich, PPIS w Stalowej Woli w 2016 r. prowadził współpracę z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Stalowej Woli, w zakresie określonym w *Porozumieniu z dnia 30 października 2007 r. zawartym pomiędzy Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Stalowej Woli i Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Stalowej Woli o współdziałaniu i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej i organów Inspekcji Weterynaryjnej*. W grudniu 2016 r. odbyło się spotkanie przedstawicieli obu inspekcji, na którym dokonano oceny wzajemnej współpracy w zakresie objętym ww. porozumieniem.
- 19. Ponadto, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli, realizując zadania z zakresu zdrowia publicznego, współpracował także między innymi z Komendą Powiatową Policji w Stalowej Woli, Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego, Podkarpackim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska, Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi, Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy w Rzeszowie, władzami samorządów gminnych.

Spis treści

I. Stan sanitarny podmiotów prowadzących działalność leczniczą i sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	3
1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych.....	3
2. Zapobieganie zagrożeniom epidemicznym	3
3. Szczepienia ochronne	3
4. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą.....	4
II. Stan sanitarny środowiska	4
1. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.....	4
2. Ocena jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli	6
3. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	7
4. Inne działania PPIS w Stalowej Woli	8
III. Stan sanitarny obiektów żywności i żywienia	9
1. Zakres nadzoru sanitarnego.....	9
2. Zakłady produkcji żywności	10
3. Obiekty obrotu handlowego żywnością	11
4. Zakłady żywienia zbiorowego	11
5. System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF)	12
6. Działalność pozaplanowa, akcyjna	12
IV. Stan sanitarny zakładów pracy	13
1. Środowisko pracy	13
2. Działania dot. zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych (nowe substancje psychoaktywne).....	15
V. Warunki sanitarno-higieniczne w placówkach nauczania, wychowania i wypoczynku dzieci i młodzieży	15
VI. Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego	16
VII. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	16
VIII. Podsumowanie.....	19